

hed i Skolen, selv om de, der stione under Enevældens Pust og Efterdønning, hellere ønske at dø i Trældom end leve i Frihed. Derfor have Alle, som ikke alene ønske et nyt Skolegrundlag, men ønske paa en jævn og lempelig Maade at gaa over til en Folkeskole — for at bruge en forhenværende Kirke- og Undervisningsministers Ord her i Thinget — saa meget imod det foreliggende Lovforslag. Jeg vilde ønske, at den nuværende Kirke- og Undervisningsminister ved at udarbejde sit Forslag havde taget noget mere Hensyn til, hvad Biskop Kierkegaard her nævnde som Knuden ved at løse Spørgsmaalet om Almueskolens Ordning; han sagde: Vi maa komme til en Skole af en hel ny Støbning. De, der ere af den Mening, at vi maa gaa denne Vej, skjøndt paa en jævn og lempelig Maade, maa sige om den nuværende Almueskole, som har været bunden i over 50 Aar: Løser den og lader den gaa, saa skal man se, hvor nær Skolen vil blive baade for Forældrene og Børnene, og saa skal den komme til at bæve Frugt langt over Forventning, nogle Steder 30 Fold, andre Steder kun 20 Fold, men andre Steder atter 60 Fold. Det er nu mit og mange Andres lyse Haab. — Jeg skal nu komme nærmere ind paa selve den ærede Oplysningsministers Skoleforslag. Der er jo, som bekendt, her i Landet en Statskoleretning og en Friskoleretning, det lader sig ikke skjule; men den ærede Minister har slet ikke taget noget Hensyn til, at der gives Friskoler, skjøndt der er 150—200 faadanne, hvori der undervises 6—7,000 Børn; deres Frihed i denne Skole er hjemlet ved Lov af 30te September 1864. Naar den ærede Minister taler om, at de og de Love falde bort, saa lader han, som denne Lov slet ikke er til, skjøndt den ganske vist ogsaa vilde falde bort, naar dette Lovforslag fik Lovskraft. Den ærede Minister har altsaa ved sit Lovforslag kun taget Hensyn til den ene Retning, nemlig Statskoleretningen, men ikke til den anden, og det gaar ikke, naar man vil en Skolereform her i Landet. Vil man en Skolereform her i Landet, da skal der tages Hensyn til begge Sider. Selv om jeg stod paa den Plads, hvor den ærede Minister staar, vilde jeg ikke taale, at der kun tages Hensyn til Friskolen og slet ikke til Statskolen; det vil jeg finde var ikke i sin Orden, og jeg finder derfor ogsaa, at det slet ikke er i sin Orden, at en Minister kun tager Hensyn til Statskoleretningen og ikke til Friskoleretningen. Det er min Mening, at, skulle vi løse Spørgsmaalet, skal der tages Hensyn til begge Sider, begge Retninger bør komme hinanden i Møde og gjøre hinanden gjensidige Indrømmelser, for at vi kunne komme til et endeligt Udslag, et Resultat. Vel kan den ærede Minister indvende mod mig: Jeg har jo faaet mit Forslag rost og vedtaget i det andet høie Thing, men hvad siger det. De Herrer Landsthingsmænd ville jo ikke, selv om de mene det nok saa

godt med Almueskolen, hvad jeg ikke benægter, have deres Børn underviste i den, ligesaa lidt som De Herrer Miniſtre ville det, derfor kunde tage dem hele den Sag meget let; den berører for saa vidt slet ikke dem. Heller ikke vedrører den de Samfundsklasser, som nærmest ere repræsenterede i det andet Thing, og jeg spørger da: Hvilken Betydning har da den Ros, som man derinde giver den Lov, som man ikke selv vil benytte. Nu kommer imidlertid Loven ind til dette Thing, dette Thing, som repræsenterer det store Almuefolk, som skal have med den Skole, der her omhandles, at gjøre. Her er det en anden Sag. Her er en hel anden levende Mening, en levende Interesse for denne Sag. Her føler man, hvor Skoen trykker, og derfor vil ogsaa Folket rundt omkring, som skal benytte denne Skole, lytte efter, hvad der siges i dette Thing fremfor, hvad der er fremkommet fra det andet Thing, hvor man slet ikke vil have med den Skole at bestille for Ens egne Børn lige saa lidt som de, der ere repræsenterede, ville det, saa det kan for deres Børns Undervisnings Skyld være akkurat det selv Samme, hvorledes det gaar dette Lovforslag. Jeg ved meget godt, at De Herrer ovre i det andet Thing mene det meget vel, men jeg mener, at de have meget daarlig Forstand paa, hvorledes en Folkeskole skal indrettes i Danmark i 1878. . . .

Formanden (Krabbe): Skjøndt det fremgaar som utvivlsomt, at det ærede Medlem ikke mener nogetstomhelst Fornærmeligt, skal jeg dog gjøre opmærksom paa, at Udtalelser om det andet Things Medlemmer i den Form, hvori de fremkom, ikke ere ganske tilstedelige.

Taug: Jeg tænker ikke i mindste Maade paa at fornærme det andet Thing, men det, jeg har gjort opmærksom paa, forekommer mig virkelig er Kjendsgjerninger, som Ingen kan benegte. Ved nu at betragte den ærede Ministers Skolelov, den Have, hvori han ønsker, at Børnene skulle gaa, da har jeg set meget nøie efter de Træer, han der har plantet. Jeg er da stødt paa 4 store Træer der i Haven; disse Træer har jeg i og for sig ikke Noget imod, naar blot der var 4 andre tilsvarende. De 4 Træer ere: „Kundsſtabstræet, Lvangstræet, Ordensstræet og Pengestræet.“ Jeg kunde meget godt bruge disse 4 Træer i Haven og søge efter, om der ikke skulde findes 4 andre tilsvarende Træer i Haven; men jeg fandt dem ikke. Jeg skal nu først sige, hvorfor jeg kan være med til de 4 Træer, som den ærede Minister har plantet i sin Have, naar der kommer 4 andre tilsvarende Træer ved Siden af. Der er nu først Kundsſtabstræet. Det er Statens Ret og Statens Pligt at fordrø en vis Kundsſtab, en vis Oplysning hos sine Undersaatter, og det er da rigtigt, at der hører Lvang til. De, som ikke ville have dette Maal af Kundsſtab,